

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра генетики, селекції та біотехнології тварин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Реалізація генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин
(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми:

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Розробник: Хмельничий Леонтій ХМЕЛЬНИЧИЙ, д. с.-г. н., професор,
кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Генетики, селекції та біотехнології тварин	протокол від <u>13.06.2025 р.</u> № <u>11а</u>
	Завідувач кафедри <u></u> Ольга БОРДУНОВА

Погоджено:

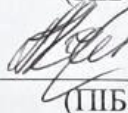
Гарант освітньої програми "ТВППТ"

 Вікторія БЕЧОРКА

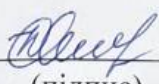
Декан факультету, де реалізується освітня програма

 Вікторія В.В.
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму надана:

 Бордунова О.В.
(ПІБ)
 Чух О.О.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 (Світлана ПОТЕМЧЕНКО)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 18.08. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Реалізація генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Генетики, селекції та біотехнології тварин							
3.	Статус ОК	Вибірковий							
4.	Програми/Спеціальність складовою яких є ОК	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва /204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
5.	ОК може бути запропонований для (для вибіркового ОК)	-							
6.	Рівень НРК	8 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 15 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.
		10	-	10	-	-	-	130	-
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Хмельничий Леонтій Михайлович							
11.1	Контактна інформація	Професор кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин кабінет 315 головного корпусу ел. адреса: khmelnychy@ukr.net консультації: щопонеділка 14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ .							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Реалізація генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин» сприяє підготовці доктора філософії з технології виробництва і переробки продукції тваринництва, здатних професіонально використовувати знання із селекції у створенні та поліпшенні сільськогосподарських тварин, основні методи селекційних досліджень, сучасні методологічні та організаційні напрямки селекційного процесу, зв'язок селекції з іншими науками, вплив генетико-популяційних параметрів на ефективність селекційного процесу, поліпшення порід та окремих стад, ознаки, форми та методи добору, ступені успадкованості селекційних кількісних ознак/, методи оцінки генотипу; сучасні методи оцінки генотипу тварин за фенотипом та генотипом, використання біотехнологічних методів в селекції тварин на сучасному етапі та в перспективі, методологічні основи розведення тварин, теоретичні основи великомасштабної селекції. Основні теми, які підлягають вивченню: науково-методичні основи селекції тварин у напрямку реалізації генетичного потенціалу; генетичні основи селекції сільськогосподарських тварин; використання молекулярної генетики у тваринництві; провідні параметри популяційної генетики та їхнє значення у підвищенні ефективності селекції тварин; ефективність селекції; оцінка тварин за генотипом; фактори зміни генетичної структури популяцій тварин; теоретичні основи							

		великомасштабної селекції у тваринництві; селекція молочної та молочно-м'ясної худоби у напрямку нарощування генетичного потенціалу продуктивності; вплив на розвиток селекційних ознак та рекордну продуктивність молочних корів генотипових чинників; залежність показників молочної продуктивності високопродуктивних корів від паратипових чинників; селекція м'ясної худоби; селекція свиней; відгодівля свиней: оптимальне поєднання генетичного потенціалу та стратегії годівлі; максимізація генетичного потенціалу свиноматок: способи та наслідки; селекція овець; селекція коней; біотехнологія відтворення в селекції сільськогосподарських тварин; особливості сучасного відтворення сільськогосподарських тварин та його значення для ефективності селекції; селекційні програми – стратегія генетичного поліпшення сільськогосподарських тварин. В результаті вивчення освітнього компонента аспірант буде здатен вираховувати та обґрунтовано використовувати популяційно-генетичні параметри при визначенні селекційної ситуації у стаді та породі/, використовуючи існуючі методи об'єктивно та вірогідно оцінити генотип тварини, освоїти сучасні методи оцінки корів за екстер'єром, для інтенсифікації селекції, використовувати досягнення біотехнології; в сучасних умовах використання принципів великомасштабної селекції; вміти використовувати методи розведення у процесі поліпшення існуючих порід і типів сільськогосподарських тварин.
13.	Мета освітнього компонента	Формування у аспірантів теоретичних знань і практичних навиків з питань селекції сільськогосподарських тварин у напрямку максимальної реалізації їхнього генетичного потенціалу за рахунок використання сучасних методів у галузі генетики та розведення, уміння розраховувати та використовувати популяційно-генетичні параметри в процесі добору та підбору дозволять прискорювати ефективність селекції сільськогосподарських тварин. Знання особливостей селекції різних видів тварин дозволить орієнтуватися у проблемах, які існують в сучасних умовах виробництва, вміло застосовувати новітні методи для поліпшення господарськи корисних ознак задля адаптації тварин до цих умов і максимальної реалізації їхнього генетичного потенціалу продуктивності. Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, які реалізуються через дисциплінарні результати навчання, зокрема здатність оволодіти комплексом селекційних, генетичних, біотехнологічних та організаційних заходів, спрямованих на генетичний прогрес сучасного генофонду тварин у напрямку нарощування продуктивності та на збереження, в сучасних умовах інтенсифікації спеціалізованих порід, генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми	Освітній компонент є основою для вивчення: ОК8 Методологія проведення наукових досліджень; ОК9 Дослід у тваринництві;

	компонентами ОП	OK11 Моделювання та планування наукового експерименту.
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4348
17.	Ключові слова	Поліпшення селекційних ознак, генетико-популяційні параметри, методи оцінки генотипу, генофонд генетичних ресурсів, локальні, зникаючі породи

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Як оцінюється РНД
ДРН 1. Раціонально використовувати у процесі виробництва продукції тваринництва генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин, забезпечуючи генетичне різноманіття у процесі збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід і типів сільськогосподарських тварин.	Індивідуальне завдання з Теми 1, підсумковий іспит
ДРН 2. Використовуючи наявні генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби розвивати галузь молочного скотарства в Україні.	Індивідуальне завдання з Теми 2, підсумковий іспит
ДРН 3. Організовувати відтворення стад з розведення м'ясних порід великої рогатої худоби та свиней в Україні за використання генетичних ресурсів високо спеціалізованих порід.	Індивідуальне завдання з Теми 3, підсумковий іспит
ДРН 4. Реалізовувати сучасні програми збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні.	Індивідуальне завдання з Теми 4, підсумковий іспит

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	денна	заоч.	
Тема 1. Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин – джерело генетичного різноманіття для збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід та типів сільськогосподарських тварин.	5		7	-	-	-	25		1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
Тема 2. Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби.	5		8	-	-	-	25		1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10,14
Тема 3. Генетичні ресурси спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби та свиней в Україні.	5	-	7	-	-	-	25		1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12
Тема 4. Збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні.	5	-	8	-	-		25		3, 5, 8, 11, 13, 15
Всього:	20		30	-	-	-	100		

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекція, практична робота, презентація.	12	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з Теми 1, підготовка до підсумкового іспиту.	25
ДРН 2	Лекція, практична робота, презентація.	13	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з Теми 2, підготовка до підсумкового іспиту.	25
ДРН 3	Лекція, практична робота, презентація.	12	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з Теми 3, підготовка до підсумкового іспиту.	25
ДРН 4	Лекція, практична робота, презентація.	13	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з Теми 4, підготовка до підсумкового іспиту.	25

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Індивідуальне завдання з Теми 1	15 балів / 15%	3 семестр, 5 тиждень
2	Індивідуальне завдання з Теми 2	15 балів / 15%	3 семестр, 8 тиждень
3	Індивідуальне завдання з Теми 3	20 балів / 20%	3 семестр, 10 тиждень
4	Індивідуальне завдання з Теми 4	20 балів / 20%	3 семестр, 12 тиждень
5	Підсумковий іспит	30 балів / 30%	3 семестр, екзаменаційна сесія

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Індивідуальне завдання з Теми 1	<i>8 балів</i>	<i>8-10 балів</i>	<i>10-12 балів</i>	<i>13-15 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутній конкретний аналіз	Виконано усі вимоги індивідуального завдання	Виконано усі вимоги завдання, із креативним оформленням
Індивідуальне завдання з Теми 2	<i>8 балів</i>	<i>8-10 балів</i>	<i>10-13 балів</i>	<i>13-15 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, із креативним оформленням
Індивідуальне завдання з Теми 3	<i>12 балів</i>	<i>12-15 балів</i>	<i>15-18 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, із креативним оформленням
Індивідуальне завдання з Теми 4	<i>12 балів</i>	<i>12-15 балів</i>	<i>15-18 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, із креативним оформленням
Підсумковий	<i>19 балів</i>	<i>20-24 балів</i>	<i>25-28 балів</i>	<i>28-30 балів</i>

іспит	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки та пропозиції	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, із креативним оформленням
-------	----------------------------------	--	------------------------------	---

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням упродовж занять	Упродовж семестру
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Рекомендована література Базова

1. Ладика В. І., Жуковський О. М., Грициняк І. І., Козир В. С., Катеринич О. О., Церенюк О. М., Хмельничий Л. М., Рєзнікова Н. Л. Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин : монографія. Одеса : Олді+, 2023. 336 с.
2. Гладій М. В., Бащенко М. І., Полупан Ю. П. та ін. Селекційні, генетичні та біотехнологічні методи удосконалення і збереження генофонду порід сільськогосподарських тварин (МОНОГРАФІЯ). [текст] / За ред.: М. В. Гладія і Ю. П. Полупана; ІРГТ ім. М. В. Зубця НААН. – Полтава, ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. 794 с
3. Гладій М. В., Полупан Ю. П., Басовський Д. М., Л. В. Вишневський та ін. Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні на 2017-2025 роки. Суми, 2018. 85 с.
4. Селекція сільськогосподарських тварин / Ю. Ф. Мельник, В. П. Коваленко, А. М. Угнівенко, К. А. Найдено, В. Г. Пелих та ін. / За ред.. Ю. Ф. Мельника, В. П. Коваленка та А. М. Угнівенка. К.: «Інтас», 2008. 445 с.
5. Хмельничий Л. М., Супрун І. О. Основи генетики та селекції сільськогосподарських тварин. Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2011. 497 с.
6. Підпала Т. В. Селекція сільськогосподарських тварин. Миколаїв, 2005. 265 с.

Допоміжна

1. Програма селекції української чорно-рябої молочної породи великої рогатої худоби на 2016-2026 роки / Ю. Ф. Мельник, Д. М. Микитюк, В. А. Пищолка та ін. За ред. В. П. Бурката і М. Я. Єфіменка. К., 2016. 83 с.
2. Хмельничий Л. М., Супрун І. О. Основи розведення тварин: навчальний посібник. Київ: НУБіП України. 2024. 342 с.
3. Баркарь Є. В. Генетичні ресурси сільськогосподарських тварин: курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 84 с.
4. Біологія продуктивності сільськогосподарських тварин: навчальний посібник. Р. Л. Сусол, А. П. Китаєва, І. Б. Баньковська, О. М. Церенюк, Н. О. Кірович, Т. Д. Пушкар, С. Ю. Косенко, В. М. Ясько, О. О. Гусятинська, Л. О. Сусол, В. О. Рудь, І. Є. Ткаченко, К. О. Хамід, О. О. Безалтична. – Одеса, 2019. – 288 с.

6.3. Програмне забезпечення

1. Текстовий редактор Word.
2. Microsoft Office Power Point.

Додаток

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проектної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проектної групи ОП ТВВВУ
(назва)Бордунова О.В.
(ПІБ)[підпис]
(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри) Результати оцінювання
Бордунова О.В.
(назва)Асендасей Векло
(посада, ПІБ)[підпис]
(підпис)